

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มีกระบวนการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
  4. การวิเคราะห์ข้อมูล
  5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- รายละเอียดของแต่ละประเด็นมีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ในวัดต่าง ๆ ใน 17 ตำบล ของอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 866 รูป (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกาญจนบุรี, 2556, หน้า 12) และประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 118,497 คน (กระทรวงมหาดไทย, 2556, หน้า 45)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 พระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ในวัดต่าง ๆ ใน 9 ตำบลของอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 267 รูป

2.2 ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 384 คน

ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตารางสำเร็จรูปของเกรจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-608) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ 267 รูป และประชาชน 384 คน จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) ให้ได้ตำบล 9 ตำบล จากทั้งหมด 17 ตำบล และสุ่มให้ได้จำนวนพระสงฆ์และประชาชนเป็นสัดส่วนกับจำนวนพระสงฆ์

และประชากรที่มีอยู่ในแต่ละตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ปรากฏในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์และประชาชนในอำเภอท่ามะกา จังหวัด
กาญจนบุรี

ลำดับที่	ตำบล	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
		พระสงฆ์	ประชาชน	พระสงฆ์	ประชาชน
1	พงตึก*	28	5,893	16	36
2	ยางม่วง	34	6,798	-	-
3	คอนชะเอม*	46	7,632	27	46
4	ท่าไม้	40	5,714	-	-
5	ตะกร้าเอน*	51	6,964	30	42
6	ท่ามะกา	59	7,582	-	-
7	ท่าเรือ*	43	6,743	25	41
8	โลกตะบอง	41	7,841	-	-
9	คอนขมิ้น*	91	6,674	53	40
10	อุโลกสีหมัน	46	6,669	-	-
11	เขาสามสืบทาบ*	39	7,511	23	45
12	พระแท่น	107	6,256	-	-
13	ห้วยเหนียว*	47	7,767	27	47
14	แสนตอ	39	5,146	-	-
15	สนามแย้*	52	7,657	30	46
16	ท่าเสา	43	8,968	-	-
17	หนองลาน*	60	6,664	35	40
รวม		866	118,497	267	384

* หมายถึง ตำบลที่ได้รับการสุ่มเป็นตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ ฉบับสำหรับ พระสงฆ์ และสำหรับประชาชน เพื่อใช้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี แต่ละฉบับมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) โดยฉบับที่ใช้สอบถามพระสงฆ์ มีจำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย วุฒิกการศึกษาทางธรรม วุฒิกการศึกษาทางเปรียญ วุฒิกการศึกษาทางโลก อายุพรรษา ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ และระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบัน สำหรับฉบับที่ใช้สอบถามประชาชน มีจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะทางจากบ้านถึงวัด

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ด้านการส่งเสริมการศึกษา ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์ระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งแปลค่าตามเกณฑ์ 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีบทบาทในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีบทบาทในระดับมาก

3 หมายถึง มีบทบาทในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีบทบาทในระดับน้อย

1 หมายถึง มีบทบาทในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติม และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี มีลักษณะเป็นคำถามแบบเปิด (open ended) จำนวน 2 ข้อ ซึ่งถามเกี่ยวกับปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามพบเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน และแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะได้โดยเสรี

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามแบบตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ ให้สอดคล้องกับขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการวิจัยรวมทั้งปรับปรุงพัฒนาให้ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาของเรื่องวิจัย

2.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของสำนวนภาษา รวมถึงความตรง (validity) ของเครื่องมือวิจัย

2.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการวิจัยตามแบบ IOC (IOC : index of item-objective congruence) ซึ่งประกอบด้วย

2.5.1 พระเมธีปริยัติวิบูล รองเจ้าคณะอำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

2.5.2 พระครูสิทธิกาญจนากิริรักษ์ เจ้าคณะอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี

2.5.3 ดร. ปาริชาติ เสารยะวิเศษ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

2.6 นำแบบสอบถามมาคำนวณค่า IOC ซึ่งได้เท่ากับ 1 และนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองใช้ (try out) กับพระสงฆ์ และประชาชนในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวนกลุ่มละ 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง แล้วนำมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 215-217) ซึ่งฉบับสำหรับพระสงฆ์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ส่วนฉบับของประชาชนได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89

2.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเป็นครั้งสุดท้ายและนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจาก โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังเจ้าอาวาสวัดต่างๆ ที่อยู่ในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ได้รับการสุมเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ภายในวัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม

2. ขอนหนังสือจากโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในตำบลต่างๆ ของอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่ได้รับการสุ่มให้ตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ในวัดต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชน โดยขอความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้านหมู่ต่าง ๆ ของตำบลที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ช่วยแจกแบบสอบถามให้กับประชาชน และรับคืนแบบสอบถามที่ตอบแล้ว

5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล อยู่ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2557

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล แล้วทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในเครื่องคอมพิวเตอร์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) จากนั้นแปลค่าเฉลี่ยเป็นระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนแต่ละด้านดังนี้ (Best, 1980, p. 87)

4.50	-	5.00	หมายถึง	มีบทบาทในระดับ มากที่สุด
3.50	-	4.49	หมายถึง	มีบทบาทในระดับ มาก
2.50	-	3.49	หมายถึง	มีบทบาทในระดับ ปานกลาง
1.50	-	2.49	หมายถึง	มีบทบาทในระดับ น้อย
1.00	-	1.49	หมายถึง	มีบทบาทในระดับ น้อยที่สุด

สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์และความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ตามตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยใช้การทดสอบค่าที (t-test) เมื่อตัวแปรต้นจำแนกเป็น 2 กลุ่มย่อย และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) หรือการทดสอบค่าเอฟ (F – test) เมื่อตัวแปรต้นจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม

ขึ้นไป และเมื่อพบความแตกต่างก็ทำการทดสอบต่อไปด้วยวิธีการ LSD (Fisher's Least Significant Differenece)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาของคำตอบ (content analysis) จากนั้นจัดหมวดหมู่ของคำตอบให้เป็นประเด็นสำคัญแล้วเจงน้ำหนักความถี่ของแต่ละประเด็น ก่อนนำเสนอเรียงตามลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (percentage) ใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
X แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 ค่าคะแนนค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยคะแนน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้

$$SD = \frac{\sum f(x - \bar{x})}{n(n-1)}$$

เมื่อ SD แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
X แทน ค่าของจุดกึ่งกลางชั้น
 $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของจุดกึ่งกลางชั้น

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
f	แทน	ความถี่ของข้อมูลแต่ละชั้น

2. สถิติสำหรับการเปรียบเทียบ

2.1 การทดสอบค่าที (t-test) ใช้สูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X} - \mu}{s / \sqrt{n}}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	μ	แทน	ค่าเฉลี่ยของประชากรที่กำหนดขึ้นมาทดสอบ
	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Analysis of Variance : Anova) หรือการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ใช้สูตรดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติเอฟ
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3. สถิติสำหรับตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 สัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้สูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
	n	แทน	จำนวนข้อในแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของค่าคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

3.2 คำนวณวัดความสอดคล้อง (IOC : index of item-objective congruence) ใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	R	แทน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี